دیدگاه دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی خود

زهره هدایتی*، نسیم سیفی، سمیه حکمت فر، سمانه بدخش

چکیده

مقدمه: وجود علاقه و انگیزه مثبت نسبت به حرفه و داشتن رضایت درونی ازعوامل موفقیت در هر شغلی است و رضایت شغلی نیز از عوامل اجتماعی تأثیر می‌پذیرد. افزایش تعداد پذیرش دانشجویان دندانپزشکی در سال‌های اخیر سبب افزایش نگرانی دانشجویان این رشته شده است. این مطالعه باهدف بررسی دیدگاه دانشجویان رشته دندانپزشکی در بدو ورود ودر پایان دوره نسبت به آینده شغلی ورشته تحصیلی خود انجام گرفت.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی – مقطعی برروی ۱۴۰ دانشجوی رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ با استفاده از پرسشنامه پژوهشگر ساخته انجام شد. سؤالات پرسشنامه در زمینه دیدگاه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی‌شان بود. آزمون‌های کولموگروف اسمیرنوف، آنالیز واریانس یک طرفه (ANOVA) و آزمون T در این مطالعه جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده مورد استفاده قرار گرفتند.

نتایج: میانگین کل نمره به دست آمده از پرسشنامه دیدگاه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی (۴/۴۶±۳۳/۹۷) از میانگین نظری این پرسشنامه(۲۷) بالاتر بود، اما میانگین کل نمره حاصل از پرسشنامه دیدگاه دانشجویان نسبت به آینده شغلی‌شان (۲/۶۱±۱۶/۴۲) از میانگین نظری این پرسشنامه(۱۸) پایین‌تر بود. بررسی تفاوت نگرش به انتخاب رشته تحصیلی و آینده شغلی دانشجویان بین ترم‌های مختلف تحصیلی، و گروه‌های سنی مختلف، تفاوت معناداری نشان نداد. تفاوت آماری معناداری نسبت به انتخاب رشته تحصیلی بین دانشجویان دختر و پسر وجود نداشت. اما بین دیدگاه دختران و پسران نسبت به آینده شغلی تفاوت آماری معنادار بود (p=۰/۰۳۷).

نتیجه‌گیری: پژوهش انجام شده کنونی، حاکی از علاقمندی دانشجویان به رشته تحصیلی‌شان بود در حالی که این دانشجویان دیدگاه مثبتی نسبت به آینده شغلی‌شان نداشتند که بیانگر نگرانی در مورد آینده شغلی‌شان نسبت به این رشته است. توجه به نتایج حاصل از این تحقیق در برنامه‌ریزی‌های آتی می‌تواند افق روشن‌تری از آینده شغلی از نظر بازار کار و اشتغال پیش روی دانشجویان این رشته قرار دهد.

واژه‌های کلیدی: دیدگاه، آینده شغلی،رشته تحصیلی، دانشجویان دندانپزشکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ خرداد ۱۳۹۱؛ ۱۲(۳): ۱۷۶ تا ۱۸۳

مقدمه

نگرش شغلی که نوعی احساس مثبت فرد نسبت به شغلش است، زاییده عواملی چون شرایط محیط کار، نظام سازمانی شغل، روابط حاکم بر محیط کار و تأثیر عوامل فرهنگی است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت رضایت شغلی احساس روانی است که از عوامل اجتماعی متأثر می‌گردد(۱). اگر فرد به

* **نویسنده مسؤول:** دکتر زهره هدایتی (دانشیار) عضو مرکز تحقیقات ارتدنسی و بخش ارتدنسی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز. شیراز، ایران.
hedayatz@yahoo.com
دکتر نسیم سیفی عضو کمیته تحقیقات دانشجویی و دستیار تخصصی بخش کودکان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، ایران. (nasimseyfi@gmail.com)؛ دکتر سمیه حکمت فر عضو کمیته تحقیقات دانشجویی و دستیار تخصصی بخش کودکان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. (hekmatfar24@gmail.com)؛ دکتر سمانه بدخش عضو کمیته تحقیقات دانشجویی و دستیار تخصصی بخش کودکان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. (s.badakhsh@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۲/۱۸، تاریخ اصلاح: ۹۰/۸/۷، تاریخ پذیرش: ۹۰/۸/۹

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

شغل خود علاقمند نباشد، ادامه اشتغال خسته‌کننده و حتی غیر ممکن خواهد بود(۱و۲)، و این امر می‌تواند منجر به هدر رفتن سرمایه‌های مادی و معنوی شود(۳). بنابراین برای ادامه اشتغال مفید و کارآمد، وجود انگیزه شغلی و موفقیت شغلی رابطه متقابلی وجود دارد(۲). نگرش مثبت نسبت به آینده شغلی، انگیزه شغلی را به همراه خواهد داشت که آن نیز باعث موفقیت شغلی خواهد گردید(٤).

نتایج مطالعه انجام شده در اصفهان در سال ۱۳۸۳، نشان داد که اکثر دانشجویان رشته پزشکی نسبت به آینده شغلی خود نگرش منفی داشتند. با این حال ۷۱ درصد آنها اذعان داشتند که در صورت شرکت دوباره در آزمون سراسری مجددا رشته پزشکی را به عنوان انتخاب اول خود بر می‌گزینند. این نتایج حاکی از نگرش مثبت اکثر دانشجویان پزشکی نسبت به رشته تحصیلی خود است(۲). درمطالعه انجام شده در همدان در سال ۱۳۸۸، نتایج نشان داد که دانشجویان رشته بهداشت محیط نسبت به رشته تحصیلی خود نگرش مثبت دارند(۳). مطالعه روی دانشجویان پزشکی دانشگاه جهرم نشان داد که اکثر دانشجویان نسبت به آینده شغلی خود نگران ومضطرب هستند به طوری که اذعان داشتند که در صورت شرکت مجدد در آزمون سراسری رشته‌ای بجز پزشکی انتخاب خواهند کرد(٤). همچنین ٥٥ درصد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی ارومیه نسبت به آینده شغلی خود نگرش منفی داشتند(٥). نگرانی از آینده شغلی، مقوله‌ای مختص کشور ما نیست. درانگلیس نیز در سال ۱۹۹۳، اکثر پزشکان عمومی از آینده شغلی خود اطمینان کافی نداشته‌اند(٦). در تحقیقی در فرانسه ٦۰ درصد دانشجویان پزشکی معتقد بودندکه نیروی پزشکی بیش از میزان مورد نیاز جامعه است(۷).

مطالعات انجام شده بر روی دانشجویان دندانپزشکی حاکی از نگرش مثبت دانشجویان به این رشته بوده است و دانشجویان با علاقه این رشته را انتخاب کرده‌اند. دلایل متعدد ومتفاوتی برای انتخاب این رشته داشته‌اند که از آن جمله می‌توان به انگیزه و علاقه شخصی، کمک به بهداشت جامعه، تشویق خانواده، استقلال و امنیت مالی و شغلی، عدم نیاز و وابستگی به سیستم دولتی، برخورداری از احترام و وجهه بالای اجتماعی و توانایی ارائه هنر دست خود اشاره کرد(۸). در مورد رشته دندانپزشکی بیشتر مطالعات انجام شده پیرامون بررسی علل انتخاب این رشته توسط دانشجویان بوده و تحقیقات در مورد آینده این حرفه نیز بیشتر در زمینه میزان اشتیاق و گرایش فارغ‌التحصیلان این رشته به ادامه تحصیل در سطوح تخصصی و یا گرایش به ادامه کار در بخش خصوصی و یا انجام کار دولتی در سطح دندانپزشکی عمومی بوده(۹تا۱۳) و نگرانی از آینده شغلی مورد بررسی قرار نگرفته است.

در کشورما نیز همانند بیشتر کشورها افزایش دانشکده‌های پزشکی ودانش‌آموختگان این رشته سبب افزایش بی رویه پزشکان شده و خود موجب کاهش درآمد این گروه از افراد جامعه گردیده است. این امر اشتیاق جهت گرایش به رشته دندانپزشکی را افزایش داده است. درسال‌های اخیر نیز با ایجاد دانشکده‌های دندانپزشکی بسیاری (دولتی و غیردولتی) در شهرهای مختلف تعداد دانشجویان این رشته افزایش چشمگیری یافته است. از این رو آینده‌ای که برای پزشکان متصور بوده اینک پیش روی فارغ‌التحصیلان دندانپزشکی نیز قرار دارد.

هم اکنون نیز در شهرهای بزرگ کشور تراکم دندانپزشک کاملاً محسوس است و به نظر می‌رسد کاهش بیمار سبب افت درآمد دندانپزشکان با سابقه و مراجعه کم بیماران به دندانپزشکان جوان تر شده است. از طرفی دخالت افراد فاقد صلاحیت در رشته دندانپزشکی که به دلیل ارزان‌تر بودن ارائه خدمات‌شان (که فاقد کیفیت‌های لازم چه از نظر علمی و چه از نظر عملی و بهداشتی است) بیماران بیشتری را جلب می‌کنند و بر خلاف دندانپزشکان، هیچ راه‌کاری که بتواند آنان را محدود نماید واز ارائه درمان‌هایی که صلاحیت انجام آنها را ندارند جلوگیری نماید وجود ندارد. این امر سبب گشته تا مشکلات افزون‌تری بر سر راه دندانپزشکان به وجود آید.

از آنجایی که دندانپزشکی عمومی، در نظام ارائه خدمات و ارتقای سلامت دهان ودندان جامعه نقش و جایگاه کلیدی

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

دارد، این مطالعه با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان رشته دندانپزشکی در بدو ورود و در پایان دوره نسبت به آینده شغلی و رشته تحصیلی خود انجام گرفت.

روش‌ها

این مطالعه، یک مطالعه توصیفی – مقطعی بوده که در آن دیدگاه دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در بدو ورود و در پایان دوره در سال تحصیلی ۹۰-۸۹ نسبت به آینده شغلی و رشته تحصیلی‌شان مورد بررسی قرار گرفته است. تعداد ۱٤۰ پرسشنامه بین دانشجویان ۲ سال اول (علوم پایه) و ۲ سال آخر (بالینی) مشغول به تحصیل در رشته دندانپزشکی به طور تصادفی ساده توزیع شد.

ابزار پژوهش، پرسشنامه‌ای پژوهشگر ساخته شامل ۱۵ سؤال و مشتمل بر دو بخش بود. بخش اول شامل ۹ سؤال در مورد رشته تحصیلی و بخش دوم شامل ٦ سؤال در مورد آینده شغلی بود. پرسشنامه قبل از توزیع از نظر روایی صوری و محتوا توسط متخصصین تأیید گردید و پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ (α=۰/۷۳) به دست آمد. مقیاس نمره‌دهی پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت پنج‌تایی بود که برای پاسخ‌ها به ترتیب از کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره ۱ تا ٥ در نظر گرفته شد. بنابراین نمره ۱ نشانه حداقل گرایش ونمره ٥ به معنای حداکثر گرایش مثبت محسوب گردید. به منظور مقایسه میانگین نظری پرسشنامه با میانگین کسب شده توسط دانشجویان از آزمون تی یک متغیره استفاده شد. میانگین نظری نمره پرسشنامه دیدگاه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی۲۷ و میانگین نظری نمره پرسشنامه آینده شغلی ۱۸ بود.

نتایج جمع آوری شده توسط نرم‌افزار آماری $SPSS_{16}$ تجزیه و تحلیل شدند. آزمون‌های آماری کولموگروف اسمیرنوف (جهت بررسی همسانی گروه‌ها)، آزمون واریانس یک طرفه (جهت مقایسه میانگین نمرات بین دانشکده‌های مختلف و گروه‌های سنی مختلف)، آزمون T (جهت بررسی تفاوت میانگین نمرات بین دختران و پسران) نیز برای تجزیه و تحلیل داده‌ها مورد استفاده قرار گرفت.

در این مطالعه سطح معناداری $\alpha\leq$۰/۰٥ در نظر گرفته شد.

نتایج

تعداد ۱٤۰ پرسشنامه بین دانشجویان توزیع شد که ۱۱۸ پرسشنامه (۸٤/۲ درصد) قابل بررسی و ورود به مطالعه بود. ٦۳ نفر (٦۱ درصد) دانشجویانی که در این تحقیق شرکت کردند را دختران و ۳۹ درصد (٤٤ نفر) را پسران تشکیل می‌دادند. ۸٦ نفر (۷۲/٦ درصد) ۱۵ تا ۲۲ سال و۳۲ نفر (۲۷/٤ درصد) بین ۲۳ تا ٤۰ سال بودند. ٤۳ درصد (٥۱ نفر) از دانشجویان دوره علوم پایه و٥۷ درصد (٦۷ نفر) از دانشجویان دوره بالینی بودند. میانگین سن دانشجویان در علوم پایه ۱۸±۰/۷۳ سال و در مقطع بالینی ۲۲±۰/٦۱ بود.

جدول ۱ نشان‌دهنده توزیع فراوانی دیدگاه دانشجویان نسبت به انتخاب رشته تحصیلی‌شان است. این جدول نشان می‌دهد که اکثریت از دانشجویان ۱۰۲ نفر (۸٦/٤ درصد). از انتخاب این رشته راضی هستند. همچنین ۷۰/۳ درصد (۸۳ نفر) شرکت‌کنندگان در مطالعه، درآمدزایی این رشته را دلیل علاقه و انتخاب و گرایش به این رشته عنوان نموده‌اند.

در بررسی نتایج حاصل از جدول ۲ که نشان‌دهنده. توزیع فراوانی دیدگاه دانشجویان نسبت به آینده شغلی‌شان است، مشخص می‌شود که ٥۰ نفر (۳۲/٤ درصد) از دانشجویان نسبت به آینده شغلی‌شان در این رشته نگران هستند و همچنین ۱۰٦ نفر (۸۹/۹ درصد) از آنها معتقدند که افزایش پذیرش دانشجو در این رشته آینده شغلی آن را به خطر می‌اندازد. بر اساس نتایج این جدول، ۹۱ نفر (۷۷/۱ درصد) از دانشجویان مزایای حقوقی اشتغال دراین رشته را خوب و مناسب می‌دانند.

میانگین و انحراف معیار نمره کل پرسشنامه مربوط به دیدگاه دانشجویان نسبت به رشته تحصیلی‌شان (۳۳/۹۷±٤/٤٦) بود که از میانگین نظری نمره این پرسشنامه که ۲۷ است بالاتر است، در حالی که میانگین نمره کسب شده از پرسشنامه مربوط به آینده شغلی ۱٦/٤۲±۲/٦۱ به دست

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

آمد که از میانگین نظری نمره این پرسشنامه که ۱۸ بود پایین‌تر است.

میانگین و انحراف معیار نمرات دانشجویان درمورد علاقه به رشته تحصیلی و دیدگاه‌شان نسبت به آینده شغلی‌شان به تفکیک ترم‌های مختلف تحصیلی توسط آزمون واریانس یک طرفه (ANOVA) مورد بررسی قرار گرفت. که تفاوت آماری معناداری بین این گروه‌ها یافت نشد($p\geq ۰/۱۲$).

جهت بررسی تفاوت بین دیدگاه دانشجویان درسنین مختلف آنها را به سه گروه سنی (۱۹-۱۵) و (۲۲-۲۰) و (۴۰-۲۳) ساله (برحسب تعداد) تقسیم نمودیم. همچنین از آزمون ANOVA جهت بررسی تفاوت دیدگاه در مورد انتخاب رشته تحصیلی و نیز نگرش به آینده شغلی بین گروه‌های سنی مختلف استفاده شد که $p=۰/۵۰۴$ برای انتخاب رشته تحصیلی و $p=۰/۲۱۸$ در مورد آینده شغلی نشان‌دهنده عدم وجودتفاوت آماری بین گروه‌های سنی مختلف بود.

آزمون T تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمرات دیدگاه دانشجویان دختر و پسر نسبت به انتخاب رشته تحصیلی‌شان نشان نداد ($p=۰/۳۲۴$). در حالی که همین آزمون تفاوت آماری معناداری بین میانگین نمرات دیدگاه دانشجویان دختران و پسران در مورد آینده شغلی‌شان نشان داد ($p=۰/۰۳۷$) ($t=۱/۱۰$).

جدول ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی انتخاب گویه های پرسشنامه دیدگاه نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی توسط دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

سؤالات رشته تحصیلی	کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	کاملاً مخالفم
۱-این رشته را انتخاب کرد چون دیگران آنرا به من توصیه کردند	۱۳(۱۱)	۴۹(۴۱/۵)	۲۱(۱۷/۸)	۲۷(۲۲/۹)	۸(۶/۸)
۲- من از انتخاب این رشته راضی هستم	۴۹(۴۱/۵)	۵۳(۴۴/۹)	۱۲(۱۰۲)	۳(۲/۵)	۷(۵/۹)
۳-اهداف دروس ارائه شده با نیازهای فردی و انتظارات دانشجویان متناسب است	۵(۴/۲)	۳۲(۲۷/۰)	۳۹(۳۳/۱)	۳۵(۲۹/۷)	۷(۵/۹)
۴-من پس از تحصیل دراین رشته علاقه بیشتری نسبت به رشته ام پیدا کردم	۳۱(۲۶/۳)	۴۸(۴۰/۷)	۲۵(۲۱/۲)	۱۲(۱۰/۲)	۱(۰/۸)
۵-به نظر من رشته من در مقاطع بالاتر ارزش بیشتری پیدا می‌کند	۳۸(۳۲/۲)	۵۵(۴۶/۶)	۱۸(۱۵/۳)	۶(۵/۱)	-
۶-به نظر من دانشجویان دیگر رشته‌ها نظر مناسبی نسبت به رشته ام دارند	۴۳(۳۶/۴)	۶۱(۵۱/۷)	۷(۵/۹)	۴(۳/۴)	۲(۱/۷)
۷-به نظر من جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنم نسبت به این رشته دید مثبتی دارند	۴۶(۳۹)	۵۱(۴۳/۲)	۱۴(۱۱/۹)	۵(۴/۲)	۱(۰/۸)
۸-این رشته را صرفاً به دلیل علاقه به آن انتخاب کردم	۱۹(۱۶/۱)	۵۰(۴۲/۴)	۲۵(۲۱/۲)	۱۹(۱۶/۱)	۵(۴/۲)
۹-این رشته را انتخاب کردم زیرا درآمد آن در آینده نسبت به سایر رشته‌ها بیشتر است	۲۱(۱۷/۸)	۶۲(۵۲/۵)	۲۳(۱۹/۵)	۸(۶/۸)	۴(۳/۴)

جدول ۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی انتخاب گویه های پرسشنامه دیدگاه نسبت به آینده شغلی توسط دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز

سؤالات آینده شغلی	کاملاً موافقم	موافقم	نظری ندارم	مخالفم	کاملاً مخالفم
۱- اساتید این رشته باعث ترغیب دانشجویان برای پیدا کردن رشته تخصصی مناسب می‌شوند	۹(۷/۶)	۱۷(۱۴/۴)	۴۴(۳۷/۳)	۳۶(۳۰/۵)	۱۱(۹/۳)
۲-به نظر من مزایای حقوقی اشتغال دراین رشته مناسب می‌باشد	۱۹(۱۶/۱)	۷۲(۶۱)	۲۲(۱۸/۶)	۴(۳/۴)	۱(۰/۸)
۳-من نسبت به بازار کار دراین رشته نگرانی ندارم	۱۲(۱۰/۲)	۳۸(۳۲/۲)	۲۶(۲۲)	۳۳(۲۸)	۹(۷/۶)
۴-به نظر من وضعیت اشتغال برای مقاطع دکتری بهتر مقطع تخصصی می‌باشد	۳(۲/۵)	۱۷(۱۴/۴)	۴۲(۳۵/۶)	۴۷(۳۹/۸)	۹(۷/۶)

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

۵-من کار کردن در زمینه دندانپزشکی را دوست دارم	۲۷(۲۲/۹)	۷۳(۶۱/۹)	۱۲(۱۰/۲)	۳(۲/۵)	۲(۱/۷)
۶-افزایش پذیرش دانشجو در این رشته آینده شغلی آن را به خطر می‌اندازد	۷۳(۶۱/۹)	۳۳(۲۸)	۹(۷/۶)	۱(۰/۸)	۱(۰/۸)

بحث

در این مطالعه دیدگاه دانشجویان رشته دندانپزشکی نسبت به رشته تحصیلی و آینده شغلی‌شان مورد بررسی قرار گرفته است. تک تک سؤالات مطرح شده مورد بررسی و مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. براین اساس از ارزیابی سؤالات مربوط به رشته تحصیلی مشخص می‌شود که درصد بالایی از دانشجویان ازانتخاب این رشته راضی هستند. نتایج آماری به دست آمده نشان‌دهنده این واقعیت است که گرایش به این رشته در میان دانشجویان عمدتاً به دلیل آن است که تصور ذهنی ازاین رشته درآمدزایی بیشتر نسبت به دیگر رشته‌ها است، در حالی که تعداد زیادی از دانشجویانی که مورد پرسش قرار گرفته‌اند اظهار داشته‌اند که این رشته را صرفاً به دلیل علاقه به آن انتخاب کرده‌اند.

علاقه به رشته تحصیلی از عوامل مهم پیشرفت وارتقای علمی است در حالی که بی علاقه بودن به رشته تحصیلی سبب ناامیدی و خستگی نسبت به ادامه تحصیل می‌گردد(۱٤). به هر حال با توجه به نتایج این مطالعه، درصد افرادی که این رشته را صرفاً با علاقه شخصی‌شان انتخاب کرده‌اند درمقایسه با مطالعات دیگر انجام شده در ایران در مورد دانشجویان پزشکی(۲) ودانشجویان بهداشت محیط(۳) بیشتر بوده است. علت این که دانشجویان دندانپزشکی این رشته را نسبت به سایر رشته‌های پزشکی با علاقه بیشتری انتخاب می‌کنند را با توجه به پاسخ‌های دانشجویان می‌توان بالاتر بودن وجهه اجتماعی، درآمد بیشتر وامکان تحصیل در مقاطع بالاتر و ارضای روحی عنوان کرد. یافته مشابهی را در مطالعات انجام شده بر روی دانشجویان رشته‌های پزشکی درایران و سایر کشورها می‌توان مشاهده نمود(۱۵تا۱۸). نتایج به دست آمده در مطالعه‌ای که توسط کریب (Karibe) و همکاران بر روی دانشجویان دندانپزشکی سه کشور کانادا، تایلند و ژاپن انجام شد نشان داد که در صد بسیار زیادی از دانشجویان این رشته را با علاقه و تمایل شخصی انتخاب نموده‌اند(۸).

همچنین مطالعه‌ای که در انگلستان بر روی دانشجویان دندانپزشکی انجام شد نیز نشان داد که در نظر گرفتن ویژگی‌های دندان پزشکی به عنوان یک «حرفه تخصصی» کلید انتخاب و برتری این رشته توسط دانشجویان نسبت به رشته پزشکی عنوان شده است(۱۰) و از این نظر با یافته‌های مطالعه ما همخوانی و مشابهت دارد.

در مطالعه کنونی، درصد زیادی از دانشجویان در پاسخ به تأثیر میزان پذیرش دانشجو در افزایش خطر آینده شغلی آن را تأیید کرده‌اند. و تعدادی از دانشجویان نسبت به بازار کار این رشته نگرانی خود را ابراز داشته‌اند.

نگرانی در مورد آینده شغلی مقوله‌ای است که اخیراً در مورد رشته‌های پزشکی و سایر رشته‌های وابسته به آن رو به فزونی گذاشته است. مطالعات انجام شده بر روی دانشجویان گروه پزشکی در دانشکده‌های مختلف در ایران(۲و٤و۱۷) و دانشجویان رشته بهداشت محیط(۳) و سایر کشورهای جهان(۵تا۷و۱۸) نیز بیانگر این واقعیت است.

از آنجایی که راه‌یابی به رشته دندانپزشکی در بیشتر کشورهای غربی بسیارسخت بوده و مستلزم گذراندن مراحل دشوار و پرداخت هزینه‌های گزاف است که خود به خود سبب محدود شدن پذیرش دانشجو می‌گردد، دانشجویان این رشته را کمتر دچار این چنین بحران‌ها و استرس‌هایی می‌کند و حداقل چنین نگرانی‌هایی برای آنها تاکنون گزارش نشده است.

در پژوهش انجام شده بر روی دانشجویان این رشته میانگین نمره آینده شغلی از میانگین نظری آن پایین‌تر

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

است، این نمره از نظر آماری در بین سنین مختلف و نیز ترم‌های مختلف تفاوتی را نشان نداد ولی مقایسه نگرش دختران و پسران نسبت به آینده شغلی تفاوت معناداری را نشان داد که می‌تواند بیانگر این حقیقت باشد که مردان بیشتر از زنان نسبت به آینده شغلی خود نگرانند. از آنجایی که در ایران هنوز هم مردان مسؤولیت سنگین‌تری نسبت به زنان در قبال تأمین خانواده دارند این یافته منطقی به نظر می‌رسد. در مورد تفاوت نگرش نسبت به آینده شغلی در مطالعه انجام شده بر روی دانشجویان دندانپزشکی سال پنجم در هلند نیز نشان داده شد که طرح و انتظارات مردان و زنان دانشجو نسبت به آینده شغلی‌شان متفاوت است(۱۳).

در شرایط فعلی جامعه ایران، پذیرش بی‌رویه دانشجویان دررشته‌های پزشکی و دندانپزشکی و گرایش بیش از حد دانش آموزان و خانواده‌های آنها (که نقش بسزایی درانتخاب این رشته دارند) به رشته دندانپزشکی، سبب افزایش بیش از حد معمول گرایش به این رشته شده است که خود چشم‌انداز آینده این رشته را به دلیل کاهش امکان تحرک شغلی و منافع اجتماعی و بازار کار(۱۹) تیره و کدر می‌نماید.

در مطالعه حاضر سعی بر آن شد تا نظرات حداکثر دانشجویان گردآوری شود ولی با این وجود امکان شرکت دادن همه دانشجویان در این تحقیق فراهم نشد. با این وجود خوشبختانه درصد بالایی از دانشجویان دندانپزشکی شیراز مورد پرسش قرار گرفتند. به هر حال جهت تعمیم یافته‌های این مطالعه به تمامی دانشجویان این رشته نیاز به انجام تحقیق مشابه در سایر دانشکده‌های دندانپزشکی کشور وجود دارد تا بتوان با اطمینان بیشتری به این یافته‌ها تکیه نمود و امکان مقایسه نگرش‌ها در میان این دانشجویان را فراهم کرد. همچنین بررسی و توجه به این نتایج توسط مسؤولین مربوطه می‌تواند راه‌کارهای مفید در این زمینه را جهت برنامه‌ریزی‌های بهتر و بازنگری در امر پذیرش و تربیت دندانپزشکان در آینده ارائه نماید.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج این مطالعه، درصد بالایی از دانشجویان دندانپزشکی با علاقمندی رشته تحصیلی خود را انتخاب کرده‌اند و از آن راضی هستند ولی با این وجود، دیدگاه امیدوارکننده‌ای به آینده شغلی‌شان نداشتند. لذا توجه مسؤولین به نتایج حاصل از این تحقیق و تأثیر دادن این نتایج در برنامه‌ریزی‌های آتی در رشته دندانپزشکی می‌تواند سبب ایجاد تعادل در پذیرش دانشجو در این رشته شود تا افق روشن‌تری از آینده شغلی از نظر بازار کار و اشتغال پیش روی آنها قرار گیرد.

منابع

1. Shafiabadi A. [Rahnamaei va moshavereye shoghli va herfei va nazaryehaye entekhabe shoghl]. Tehran: Roshd; 2011. [Persian]
2. Sadr Arhami N, Kalantari S, Atarod S. [Medical Students Attitude Towards their Field of Study and Future Career]. Iranian Journal of Medical Education. 2004; 4(1): 76-81. [Persian]
3. Samadi MT, Taghizadeh J, Kashitarash Esfahani Z, Mohammadi M. [Evaluating Environmental Health Students' Attitudes toward their Discipline and Future Career in Hamedan University of Medical Sciences in 2008]. Iranian Journal of Medical Education. 2010; 9(4): 331-6. [Persian]
4. Iravani K, Amini M, Doostkam A. [A survey of medical students' attitude toward medicine and it's future in Jahrom Medical University (basic and clinical stages)]. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2(0): 28-29. [Persian]
5. Tavakol M, Golfam M, Golfam M. [Barrasye didgahe daneshjooyane pezeshki nesbat be ayandeye khod]. Journal of Hamadan University of Medical Sciences. 1974; 2(1). [Cited 2012 Jan 26]. Available from: http://sjh.umsha.ac.ir/design/pdf/chekide/ch3-4.pdf

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

6. Rowsell R, Morgan M, Sarangi J. General practitioner registrars' views about a career in general practice. Br J Gen Pract. 1995; 45(400): 601-4.
7. Velliet C, Verbist JP. [Medical students facing their future career: a survey in Lille]. Cah Sociol Demogr Med. 1992; 32(1): 79-110. [French]
8. Karibe H, Suzuki A, Sekimoto T, Srithavaj T, Iamaroon A, Warita S, et al. Cross-Cultural Comparison of the Attitudes of Dental Students in Three Countries. J Dent Educ. 2007; 71(11): 1457-66.
9. Freire Mdo C, Jordao LM, de Paula Ferreira N, de Fatima Nunes M, Queiroz MG, Leles CR. Motivation towards career choice of Brazilian freshman students in a fifteen-year period. J Dent Educ. 2011; 75(1): 115-21.
10. Gallagher JE, Clarke W, Eaton KA, Wilson NH. Dentistry – a professional contained career in healthcare. A qualitative study of Vocational Dental Practitioners' professional expectations. BMC Oral Health. 2007; 7: 16. [Cited 2012 Jan 26]. Available from: http://www.biomedcentral.com/1472-6831/7/16
11. McCunniff MD, Holmes LG. Evaluation of attitudes--dental class of 1991: a nine-year longitudinal study. J Am Coll Dent. 1999; 66(3): 20-8.
12. Karibe H, Kawakami T, Suzuki A, Warita S, Ogata K, Aoyagi K, Agholme MB , et al. Career choice and attitudes towards dental education amongst dental students in Japan and Sweden. Eur J Dent Educ. 2009; 13(2): 80-6.
13. Daalmans MT, Vissia MS, Kuijpers-Jagtman AM, Lagro-Janssen AL. [What do dental students think about their future career practice? Differences between men and women]. Ned Tijdschr Tandheelkd. 2004; 111(12): 477-81. [Dutch]
14. Cliff MM, Cliff TM. Attitudes of medical students toward medical school and their future careers. J med Educ. 1972; 47 (7): 534-8.
15. Ahmadi J. [Barrasye mizane afsordegi dar daneshkadehaye pezeshki va tavanbakhshye daneshgahe oloom pezeshkye Shiraz]. Journal of Social Sciences & Humanities of Shiraz University. 1994; (19): 2-4. [Persian]
16. Ashkani H.[Barrasye moshkelate behdashti va ravanye daneshjooyane daneshgahhaye Shiraz]. [dissertation]. Shiraz: Shiraz University of Medical Sciences; 1992. [Persian]
17. Fekri A. [Negareshe daneshjooyane reshteye pezeshkye daneshgahe oloom pezeshkye Kerman nesbat be ayandeye shoghlye khod]. Research in Medical Sciences. 1998; 3(1): 90-3. [Persian]
18. Matsuda S, Uehara S. [An AHP analysis on factors associated with the career choice of medical students of UOEH]. J UOEH. 1995; 17(4): 279-85. [Japanese]
19. Krause KL, Hartley R, James R, McInnis C. The first year experience in Australian universities: Findings from a decade of national studies. [Cited 2012 Jan 26]. Available from: http://www.dest.gov.au/sectors/higher_education/publications_resources/profiles/first_year_experience.htm

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]

Attitudes of Shiraz Dental Students toward Their Discipline and Future Career

Zohreh Hedayati[1], Nasim Seifi[2], Somayeh Hekmatfar[3], Samaneh Badakhsh[4]

Abstract

Introduction: *Interest, motivation, and satisfaction toward job are the factors guarantee the success in occupation. Job satisfaction itself is influenced by social factors. The rising admission rates of dental schools have further increased the anxiety of their students in recent years. This investigation was conducted on dental students to assess their attitude toward future career and the discipline at the time of entrance and graduation.*

Methods: *This descriptive cross-sectional study was carried out on 140 dental students of Shiraz University of Medical Sciences within academic years 2010-2011 using a questionnaire made by researcher. The items of the questionnaire were about students' attitude toward their discipline and future career. Data was analyzed by Kolmograph-Smirnove, ANOVA, and t-test.*

Results: *The mean of total scores for the questionnaire related to student's attitude toward their discipline (33.97+ 4.46) was higher than its theoretical mean score (27). The mean of total scores for the questionnaire related to student's attitude toward their future career (16.42 +2.61) was lower than its theoretical mean (18). Investigating the difference between attitude toward discipline and future career among students of different semesters and age groups revealed no significant difference. Accordingly, no significant statistical difference was also realized between male and female students regarding the attitude toward discipline. But a statistically significant difference was observed between genders considering the attitude toward future career (P=0.037).*

Conclusion: *This study showed that dental students of Shiraz University of Medical Sciences are interested in their discipline whereas their attitude toward future career was not desirable. This represents their anxiety toward future career. The results of this study could be taken into consideration for future planning and therefore open up a brighter horizon for the future career of these students.*

Keywords: Attitude, future career, discipline, dental students.

Addresses:

[1] (✉) Member of orthodontic research center, Associate Professor, Orthodontic Department, Dental School, Shiraz University of Medical Sciences. Shiraz- Iran. E-mail: hedayatz@yahoo.com

[2] Student Research Committee, Post graduate students, Department of Pedodontics, Dental school, Shiraz university of Medical Sciences, Shiraz –Iran. E-mail:nasimseyfi@gmail.com

[3] Student Research Committee, Post graduate students, Department of Pedodontics, Dental school, Shiraz university of Medical Sciences, Shiraz –Iran. E-mail: hekmatfar24@gmail.com

[4] Student Research Committee, Post graduate students, Department of Pedodontics, Dental school, Shiraz university of Medical Sciences, Shiraz –Iran. E-mail: S.badakhsh@yahoo.com

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-28]